

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

ग्रंथपालन आणि माहितीशास्त्र विशारद (B.Lib I. Sc.)

परीक्षा : मे- २०२४

सत्र - २

विषय : संदर्भ सेवा आणि ग्रंथसूचीय नियंत्रण (BL-23-223/BL31-223)

दिनांक : ११/०५/२०२४

गुण : १००

वेळ : स. १०.०० ते दु. १.००

सूचना: १) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

- प्र.१ योग्य पर्याय निवडा (१०)
१. शीघ्र संदर्भ सेवेला ----- असेही म्हटले जाते.
अ) प्रत्यक्ष संदर्भ सेवा
ब) विलंबित संदर्भ सेवा
क) संदर्भ सेवा
ड) यापैकी नाही
 २. ----- ग्रंथालय म्हणजे समाजाने समाजासाठी निर्माण केलेले ग्रंथालय होय.
अ) विशेष
ब) सार्वजनिक
क) शैक्षणिक
ड) संशोधन
 ३. ----- ग्रंथाच्या एकापेक्षा जास्त प्रती घेतातच असे नाही.
अ) संदर्भ ग्रंथ
ब) साधे ग्रंथ
क) पाठ्यपुस्तक
ड) माहिती पुस्तिका
 ४. ग्रंथालयात संदर्भ ग्रंथ घेण्यापूर्वी ----- करावे लागते.
अ) वर्गीकरण
ब) तालिकीकरण
क) मूल्यमापन
ड) यापैकी नाही
 ५. मराठी विश्वकोशाचे संपादक ----- आहेत.
अ) कै.डॉ.श्रीधर व्यंकटेश केतकर
ब) प्र.न.जोशी
क) तर्कतीर्थ लक्ष्मणशास्त्री जोशी
ड) श्रीधर श्यामराव हणमंते
 ६. ग्रामकोशाच्या दुस-या खंडाला ----- नाव आहे.
अ) महाराष्ट्र राज्य मानचित्र संग्रह
ब) महाराष्ट्र राज्य ग्रामसूची
क) मराठी ग्रंथसूची
ड) नियतकालिकांची सूची
 ७. एखाद्या भूभागाची भौगोलिक माहिती पुरविणारा ग्रंथ म्हणजे ----- कोश होय.
अ) स्थलवर्णन कोश
ब) शब्दकोश
क) चरित्रकोश
ड) ग्रामकोश
 ८. ----- यांच्या मते वाचन साहित्याच्या उपयुक्त याद्या तयार करणे म्हणजे सूची होय.
अ) डब्ल्यू. डब्ल्यू. क्लॉप
ब) मागरिट हचिन्स
क) डॉ.एस.आर.रंगनाथन
ड) जॉर्ज शिन्डर
 ९. ----- सूचीमध्ये ग्रंथांमधील विषयाचे विश्लेषण केले जाते.
अ) ऐतिहासिक
ब) विश्लेषणात्मक
क) पध्दतशीर
ड) वरील सर्व
 १०. ----- म्हणजे ग्रंथाचे अचूक वर्णन करण्याची कला होय.
अ) ग्रंथसूची
ब) सूची नियंत्रण
क) संदर्भ ग्रंथ
ड) साधे ग्रंथ

- प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (३०)
१. ग्रंथसूची म्हणजे काय ? ग्रंथसूचीचे प्रकार स्पष्ट करा.
२. संदर्भ ग्रंथाच्या मूल्यमापन कसोट्या कोणत्या ते स्पष्ट करा.
३. शीघ्र संदर्भ सेवा आणि विलंबित संदर्भ सेवा यातील फरक स्पष्ट करा.
- प्र.३ सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (४०)
१. संदर्भ सेवा व ग्रंथालयशास्त्राची पंचसूत्री यांमधील संबंध स्पष्ट करा.
२. संदर्भ ग्रंथ व साधे ग्रंथ यामधील फरक सोदाहरण स्पष्ट करा.
३. ग्रंथसूचीय नियंत्रण म्हणजे काय ? त्याची आवश्यकता स्पष्ट करा.
- प्र.४ टिपा लिहा (कोणत्याही २) (२०)
१. संदर्भ ग्रंथपालाचे गुण
२. शब्दकोश
३. विद्यापीठ ग्रंथालय

English Translation

Reference Service & Bibliographic Control (BL-23-223)

- Q. 1 Choose the correct option (10)
1. Short range reference Service is also known as -----.
a) Direct reference service
b) Long range reference service
c) Reference service
d) None of these
 2. ----- library is a library created by society for society.
a) Special
b) Public
c) Academic
d) Research
 3. It is not necessary to take more than one copy of the ----- books.
a) Reference book
b) Simple book
c) Textbook
d) Information booklet
 4. Before taking a reference book in the library ----- has to be done.
a) Classification
b) Cataloguing
c) Evaluation
d) None of these
 5. Editor of Marathi Encyclopedia is -----.
a) Late Dr. Sridhar Venkatesh Ketkar
b) P.N. Joshi
c) Tarkatirtha Lakshmanashastri Joshi
d) Sridhar Shyamrao Hanmante
 6. The second volume of Grama Kosha is named -----.
a) Maharashtra State Map Archive
b) Maharashtra State Village bibliograph
c) Marathi bibliography
d) Bibliography of periodicals
 7. ----- provides geographical information about a land.
a) Topography encyclopedia
b) Dictionary
c) Biographical encyclopedia
d) Gramakosh
 8. According to-----making useful reading lists is a bibliography.
a) W. W. Clapp
b) Margaret Hutchins
c) Dr. S.R. Ranganathan
d) George Schneider
 9. ----- bibliography analyzes the topic in the texts.
a) Historical
b) Analytical
c) Systematic
d) All of the above
 10. ----- is the art of accurately describing a text.
a) Bibliography
b) Bibliography control
c) Reference book
d) Simple book

- Q. 2 Answer the following in short (Any 2) (30)**
1. What is bibliography? Explain the types of bibliography.
 2. Explain what are the evaluation criteria of reference book.
 3. Explain the difference between short range reference service and long range reference service.
- Q. 3 Answer the following in detail (Any 2) (40)**
1. Explain the relationship between reference service and five laws of library science.
 2. Explain the difference between reference book and simple book.
 3. What is bibliographic control? Explain its need.
- Q. 4 Write Short notes (Any 2) (20)**
1. Qualities of a reference librarian
 2. Dictionary
 3. University Library
-